

## До питання існування корупції в Україні

**Чубенко Антон Григорович**, доктор юридичних наук, професор, директор Навчально-методичного центру Держфінмоніторингу України

Особливою рисою сучасного соціально-політичного розвитку України є, безумовно, глибока криза основних його політичних і економічних елементів: всіх гілок влади, політичної та економічної еліти. Саме вони, поряд з іншими чинниками, активізували в рух процеси, які стали матеріальною основою корупції.

Корупція не просто вид правопорушення, вона постає як специфічне соціально-економічне явище, наслідком якого є поява певних економічних злочинних структур і форм. Це система соціальних зв'язків і відносин, які склалися у зв'язку з одержанням і розподілом незаконних прибутків.

У таких умовах «лікування» суспільства лише посиленням відповідальності або забезпеченням посадовців високими окладами і пільгами не ефективне. Причин тому декілька: корупція приймає більш витончені і непередбачені форми, держава не в змозі належним чином матеріально забезпечити чиновників і будь-який законний зарібок держслужбовця можна легко «затмарити» великим хабарем. Таким чином, метод «батога і пряника» може подіяти лише як протиотрута проти дрібних чиновників.

Складність проблеми протидії корупції полягає в реальній можливості корумпованих структур та конкретних осіб, що мають владу і повноваження, перешкоджати намаганням проникнути у сферу їх кримінальної діяльності, а також в неготовності правоохоронних органів та політичних сил суспільства до безкомпромісної боротьби з корупцією.

Не розробленість загальновизнаних критеріїв оцінки корупції, висока її латентність не дозволяють лише на базі статистики простежити масштабність і ступінь її поширеності.

Разом з тим, аналіз боротьби з корупцією в окремих країнах дозволяє зробити деякі практичні висновки. Основним з них є той факт, що зусилля в цьому напрямку повинні ґрунтуватись на розумінні конкретних проблем країни та враховувати стадію її політичного розвитку. Водночас досвід цих держав свідчить, що існують універсальні для світової співдружності шляхи, без яких добитися успіху в подоланні корупції фактично неможливо.

Найбільш важливим з них є політична воля уряду. Жодні законодавчі або адміністративні заходи не можуть бути ефективними, якщо нема політичної волі на всіх рівнях влади. Друге - це реальна, гарантована незалежність судової та слідчої системи країни. Такий підхід добре ілюструє правоохоронна система Італії, Франції та ін. Третє - це те, що правові реформи лише частково розв'язують проблему. Щоб одержати віддачу вони повинні бути тісно поєднані з іншими формами боротьби з корупцією,

економічними, фінансовими, соціальними, організаційними і навіть культурними.

І насамкінець, роль громадськості, особливо її формальних і неформальних об'єднань. Їх постійна поінформованість є ключовим елементом. Обізнана громадська організація може бути самим ефективним рушієм будь-якої антикорупційної компанії. Це підтверджує досвід боротьби з корупцією у Німеччині, Великій Британії та інших розвинутих країнах.